

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «ЖУКОВСЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»
CASE OF ZHUKOVSKIY v. UKRAINE**

(Заява 31240/03)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

3 березня 2011 року

ОСТАТОЧНЕ

15 вересня 2011 року

Це рішення набуло статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Жуковський проти України»

Європейський суд з прав людини (П'ята секція) (далі — Суд), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Дін **Шпільманн** (Dean Spielmann), **Голова**,
Боштьян **М. Зупанчич** (Boštjan M. Zupančič),
Марк **Віллігер** (Mark Villiger),
Ізабель **Берро-Лефевр** (Isabelle Berro-Lefèvre),
Енн **Пауер** (Ann Power),
Ганна **Юдківська** (Ganna Yudkivska),

Ангеліка **Нусбергер** (Angelika Nussberger), **судді**,
а також Клаудія **Вестердік** (Claudia Westerdiek), **Секретар секції**,
після обговорення за зачиненими дверима 8 лютого 2011 року
постановляє таке рішення, що було ухвалено в той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу розпочато за заявою (№ 31240/03), поданою до Суду проти України відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) громадянином України Андрієм Васильовичем Жуковським (далі — заявник) 13 вересня 2003 року.

2. Заявника, якому було надано юридичну допомогу, представляла О. В. Шевченко, юрист, яка практикує в м. Києві. Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений Ю. Зайцев, Міністерство - юстиції.

3. Заявник стверджував, що кримінальне провадження щодо нього було несправедливим і що в основу вироку стосовно нього суди поклали показання свідків, яких йому не надали можливості допитати.

4. 8 вересня 2009 року Суд оголосив заяву частково неприйнятною та вирішив повідомити Уряд про скаргу за пунктом 1 та підпунктом «d» пункту 3 статті 6 Конвенції стосовно несправедливості судового провадження та ненадання заявнику можливості поставити питання свідкам. Суд також вирішив розглядати заяву по суті одночасно з питанням щодо її прийнятності (пункт 3 статті 29).

ФАКТИ**I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ**

5. Заявник народився у 1979 році та відбуває покарання.

6. У 1996 році він переїхав з України до Республіки Саха (Якутія), Російська Федерація.

7. 21 червня 1998 року в м. Якутську (Росія) було вбито пана Г. Згідно з твердженнями заявника вбивство було вчинено паном Гл., а заявник лише допомагав перевезти та сховати тіло.

8. 14 вересня 1998 року міліція порушила кримінальну справу за фактом вбивства пана Г. Того ж дня заявника затримали та допитали в якості підозрюваного. Він показав працівникам міліції місце, де було заховано обезголовлене тіло пана Г.

9. 10 жовтня 1998 року подруга заявника, пані Р., вказала працівникам міліції на місце, в якому було заховано голову вбитого пана Г.

10. У ході слідства було проведено низку судових експертиз і допитів, включаючи перехресні допити заявником деяких свідків.

11. 12 лютого 1999 року заявника звільнили під підписку про невийзд.

12. 11 березня 1999 року пана Гл., який перебував у розшуку, було заарештовано. Наступного дня заявник порушив умови своєї підписки про невийзд і виїхав в Україну.

13. 19 листопада 1999 року Верховний Суд Республіки Саха (Якутія) Російської Федерації засудив пана Гл. на п'ятнадцять років позбавлення волі за вбивство пана Г. Цей вирок був залишений без зміни Верховним Судом Російської Федерації та став остаточним 19 квітня 2000 року.

14. 2 грудня 1999 року Генеральна прокуратура Російської Федерації надіслала у Генеральну прокуратуру України відповідно до Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах (СНД) (далі — Мінська Конвенція), доручення про здійснення карного переслідування заявника за злочин, вчинений на території Російської Федерації, посиляючись на те, що заявник як громадянин України не підлягав видачі до Росії.

15. 4 квітня 2001 року заявника було затримано в рамках іншого кримінального провадження і 31 липня 2001 року Чорнобаївський районний суд засудив його на шість місяців позбавлення волі за інший, не пов'язаний із зазначеною справою, злочин. 25 вересня 2001 року апеляційний суд Черкаської області залишив зазначений вирок без зміни.

16. 4 жовтня 2001 року за дорученням від 2 грудня 1999 року заявникові було пред'явлено обвинувачення у вчиненні вбивства на території Російської Федерації в червні 1998 року.

17. 18 грудня 2001 року апеляційний суд Черкаської області, діючи як суд першої інстанції, провів своє перше засідання у кримінальній справі щодо заявника. Захисник заявника подав до суду клопотання про виклик і допит свідків, які брали участь у судовому провадженні на території Російської Федерації, а також пана Гл.

18. Апеляційний суд Черкаської області викликав свідків на 15 січня, а потім на 19 лютого 2002 року.

19. 22 лютого 2002 року апеляційний суд Черкаської області задовольнив клопотання захисника заявника про перехресний допит свідків у кримінальній справі, які проживали в Російській Федерації. Суд зазначив, що деякі свідки підтвердили свої показання телеграмою і заявили, що не можуть приїхати у Черкаси з фінансових причин¹. Суд постановив, що необхідно допитати свідків або в Україні, або за місцем їхнього проживання через місцевий судовий орган, який є компетентним відповідно до Мінської Конвенції. Враховуючи недостатнє фінансування для оплати за проїзд і забезпечення житлом у Черкасах свідків з Якутська, суд обрав механізм міжнародної правової допомоги та постановив доручити відповідним російським органам провести судовий допит свідків у Російській Федерації. Протоколи цих допитів мали бути використані апеляційним судом Черкаської області у кримінальному провадженні щодо заявника в якості доказів. Суд також зазначив, що в якості альтернативи свідки можуть приїхати у м. Черкаси, якщо відповідні органи Російської Федерації компенсують їхні витрати.

20. 6 березня 2002 року та 19 квітня 2002 року відповідно до процедури, передбаченої Європейською конвенцією про взаємну допомогу у кримінальних справах, суд скерував у Міністерство юстиції України запит щодо надіслання російським органам судових доручень про допити або забезпечення явки в суд дев'яти осіб, які проживають у Російській Федерації.

21. Допити відбулися у лютому та березні 2003 року.

22. 5 травня 2003 року після одержання з Міністерства юстиції Російської Федерації матеріалів, про які йшлося в судових дорученнях, Міністерство юстиції України передало їх до суду.

23. 29 липня 2003 року апеляційний суд Черкаської області визнав заявника винним у вчиненні вбивства та засудив його на чотирнадцять років позбавлення волі. Суд обґрунтував свої висновки матеріалами кримінальної справи, отриманими від відповідних російських органів, і матеріалами, отриманими під час допитів свідків судом у Росії в лютому та березні 2003 року. Суд також постановив окрему ухвалу, зазначивши про незаконність тримання заявника під вартою протягом окремих періодів та недостатню співпрацю з боку органів влади України, відповідальних за міжнародну правову допомогу.

24. Заявник подав касаційну скаргу, крім іншого, посилаючись на те, що докази, отримані в Російській Федерації, були недопустимі, оскільки він і його захисники не брали участь у допитах.

25. 18 листопада 2003 року Верховний Суд України залишив вирок апеляційного суду Черкаської області без зміни. В ухвалі Верховний

¹Відстань між Черкасами та Якутськом складає 5667 кілометрів.

Суд України зазначив, що заявник і його захисники знали про складнощі, з якими було пов'язано забезпечення явки свідків з Росії, і погодилися з пропозицією надіслати доручення суду Російської Федерації провести допити свідків у цій країні та підтримали її, але вони не виявили заінтересованості щодо присутності на допитах, хоча мали на це право. Через відсутність будь-яких дій з боку заявника та його захисника щодо цього питання суд не встановив будь-якого порушення права на захист заявника.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

A. Конституція України

26. Стаття 9 Конституції передбачає:

«Чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України».

B. Кримінально-процесуальний кодекс України

27. Відповідні положення Кодексу передбачають:

Стаття 31

Порядок зносин судів, прокурорів, слідчих і органів дізнання з відповідними установами іноземних держав

«Порядок зносин судів, прокурорів, слідчих і органів дізнання з відповідними установами іноземних держав, а також порядок виконання взаємних доручень визначається законодавством України і міжнародними договорами України».

Стаття 48

Обов'язки і права захисника

«Захисник зобов'язаний використовувати передбачені в цьому Кодексі та в інших законодавчих актах засоби захисту з метою з'ясування обставин, які спростовують підозру чи обвинувачення, пом'якшують чи виключають кримінальну відповідальність підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого та надавати їм необхідну юридичну допомогу.

З моменту допуску до участі у справі захисник має право:

...

7) ставити в судовому засіданні питання підсудним, потерпілому, свідкам, експерту, спеціалісту, позивачу і відповідачу, брати участь у дослідженні інших доказів;

8) подавати докази, заявляти клопотання і відводи, висловлювати в судовому засіданні свою думку щодо клопотань інших учасників судового розгляду, оскаржувати дії і рішення особи, яка провадить дізнання, слідчого,

прокурора і суду;

...
13) збирати відомості про факти, що можуть використовуватися як докази в справі...»

Стаття 65 **Докази**

«Доказами в кримінальній справі є всякі фактичні дані, на підставі яких у визначеному законом порядку орган дізнання, слідчий і суд встановлюють наявність або відсутність суспільно небезпечного діяння, винність особи, яка вчинила це діяння, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

Ці дані встановлюються: показаннями свідка, показаннями потерпілого, показаннями підозрюваного, показаннями обвинуваченого, висновком експерта, речовими доказами, протоколами слідчих і судових дій, протоколами з відповідними додатками, складеними уповноваженими органами за результатами оперативно-розшукових заходів, та іншими документами».

Стаття 67 **Оцінка доказів**

«Суд, прокурор, слідчий і особа, яка провадить дізнання, оцінюють докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному і об'єктивному розгляді всіх обставин справи в їх сукупності, керуючись законом.

Ніякі докази для суду, прокурора, слідчого і особи, яка провадить дізнання, не мають наперед встановленої сили».

Стаття 68 **Показання свідків**

«Як свідок може бути викликана кожна особа, про яку є дані, що їй відомі обставини, які відносяться до справи.

Свідок може бути допитаний про обставини, які підлягають встановленню по даній справі, в тому числі про факти, що характеризують особу обвинуваченого або підозрюваного, та його взаємовідносини з ними».

С. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах 1993 року («Мінська Конвенція»)

28. Відповідні положення Конвенції передбачають:

Стаття 8 **Порядок виконання**

«1. При виконанні доручення про надання правової допомоги запитувана установа застосовує законодавство своєї країни. На прохання запитуючої установи вона може застосувати і процесуальні норми запитуючої Договірної Сторони...

...

3. На прохання запитуючої установи запитувана установа своєчасно повідомляє їй і зацікавленим сторонам про час і місце виконання доручення, для того щоб вони могли бути присутніми при виконанні доручення відповідно до законодавства запитуваної Договірної Сторони».

Стаття 13 **Дійсність документів**

«1. Документи, що на території однієї з Договірних Сторін виготовлені або засвідчені установою або спеціально на те уповноваженою особою в межах їх компетенції і за установленною формою і скріплені гербовою печаткою, приймаються на територіях інших Договірних Сторін без якого-небудь спеціального посвідчення.

2. Документи, що на території однієї з Договірних Сторін розглядаються як офіційні документи, користуються на територіях інших Договірних Сторін доказовою силою офіційних документів».

Стаття 60 **Зміст та форма доручення щодо надання правової допомоги у кримінальній справі**

1. Доручення щодо надання правової допомоги у кримінальній справі складається відповідно до вимог статті 7 цієї Конвенції.

2. У дорученні також повинно бути зазначено:

...

в) перелік питань, які необхідно з'ясувати при допиті;

...»

D. Європейська Конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах

29. Відповідні положення Конвенції передбачають:

Стаття 1

«Договірні Сторони зобов'язуються надавати одна одній, відповідно до положень цієї Конвенції, якнайширшу взаємну допомогу у кримінальному переслідуванні правопорушень, покарання яких, на момент прохання про надання допомоги, підпадає під юрисдикцію судових властей запитуючої Сторони».

Стаття 3

«1. Запитувана Сторона виконує, у передбачений їй законодавством спосіб, будь-які судові доручення, які стосуються кримінальної справи і які надсилаються їй судовими властями запитуючої Сторони з метою забезпечення свідочьких показань або передачі предметів, які являють собою речові докази, матеріалів судової справи або документів.

2. Якщо запитуюча Сторона бажає, щоб свідки або експерти свідчили під присягою, вона ясно зазначає це у своєму проханні, і запитувана Сторона виконує прохання, якщо законодавство її країни цього не забороняє».

Стаття 4

«Запитувана Сторона, на ясно висловлене прохання запитуючої Сторони, пові-

домляє їй дату і місце виконання судового доручення. Посадові та зацікавлені особи можуть бути присутні, якщо запитувана Сторона на це згодна».

Стаття 14

«1. Прохання про взаємну допомогу повинні містити:

- (a) назву органу, що звертається із проханням,
- (b) предмет і причину прохання,
- (c) у міру можливості, відомості про відповідну особу і її громадянство, і
- (d) у разі необхідності, прізвище і адресу відповідної особи.

2. У судових дорученнях, передбачених в статтях 3, 4 і 5, зазначається також правопорушення і міститься стислий виклад фактів».

Стаття 17

«Докази або документи, що надсилаються на виконання цієї Конвенції, встановлення автентичності не потребують».

Стаття 23

«Будь-яка Договірна Сторона під час підписання цієї Конвенції або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про приєднання може заявити застереження щодо будь-якого положення або будь-яких положень Конвенції. ...»

ПРАВО

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

30. Заявник скаржився за пунктами 1, 2 і підпунктами «b» та «d» пункту 3 статті 6 Конвенції про несправедливість провадження та ненадання йому можливості допитати свідків у його справі або вимагати, щоб їх допитали. Суд вважає, що з положень статті 6, на які послався заявник, за його скаргами відповідними положеннями є пункт 1 та підпункт «d» пункту 3 статті 6. Ці положення передбачають:

«1. Кожен має право на справедливий... розгляд його справи... судом... який... встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення.

...

3. Кожний обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення має щонайменше такі права:

...

d) допитувати свідків обвинувачення або вимагати, щоб їх допитали, а також вимагати виклику й допиту свідків захисту на тих самих умовах, що й свідків обвинувачення...»

A. Прийнятність

31. Уряд стверджував, що заявник не вичерпав усіх доступних йому національних засобів юридичного захисту.

32. Суд зазначає, що заперечення Уряду тісно пов'язане з суттю скарги заявника. Отже, Суд долучає його до суті.

33. Суд зазначає, що ця частина заяви не є очевидно необґрунтованою у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вона не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Отже, вона оголошується прийнятною.

В. Суть

1. Доводи сторін

34. Заявник вважав, що українські та російські органи влади діяли з обвинувальним ухилом, прагнучи визнати його винним. Він зазначив, що прокурор був присутній при допиті свідків у Російській Федерації, а його представника там не було. Він також не погодився з оцінкою сукупності доказів у його справі національними судами.

35. Уряд зауважив, що захисник заявника подав клопотання про допит свідків, які проживають в іншій країні, отже, він повинен був знати процесуальні права, які надаються стороні захисту в рамках двох відповідних міжнародних договорів — Мінської Конвенції та Європейської Конвенції. Проте з тверджень заявника або з наявних матеріалів не випливає, що захисник заявника будь-коли подавав клопотання про участь у допиті свідків відповідно до статті 48 Кримінально-процесуального кодексу України. Крім того, якби його клопотання було задоволено, захисник міг би взяти участь у допиті самостійно або доручити місцевому адвокату в Росії взяти участь у допиті свідків від його імені. Уряд стверджував, що суд першої інстанції не міг втручатись у це питання, влаштуовуючи таку участь з власної ініціативи. Отже, Уряд вважав, що заявник не скористався засобом юридичного захисту, передбаченим міжнародними конвенціями про правову допомогу в кримінальних справах: зокрема, він не подав клопотання з проханням дозволити його захиснику взяти участь у процесі виконання судових доручень при допиті свідків, які проживають за межами України.

36. Крім того, Уряд стверджував, що у клопотанні про допит свідків, які проживають у Російській Федерації, захисник заявника послався тільки на загальні причини повторного допиту свідків під час розгляду кримінальної справи щодо заявника в українському суді. Проте заявник не надав жодного підтвердження того, що його захисник намагався сформулювати будь-які чіткі питання, які треба було поставити свідкам, які проживають у Російській Федерації. Матеріали справи також не містять жодного клопотання захисника або заявника стосовно необхідності поставити свідкам конкретні питання.

37. Уряд вважав, що заявник не вичерпав національні засоби юридичного захисту, що вимагаються статтею 35 Конвенції, зокрема, він не скористався передбаченою міжнародними конвенціями про правову допомогу в кримінальних справах можливістю взяти участь у процесі виконання судових доручень або зазначити питання, які потрібно було поставити свідкам, які проживають за межами України.

38. Уряд також стверджував, що вирок щодо заявника не ґрунтувався виключно на спірних показаннях свідків, оскільки існували також матеріали справи, які стосувались речових доказів і слідчих дій, проведених у Росії за участю заявника до його виїзду в Україну.

39. Уряд зазначив, що в цій справі не можна говорити про те, що заявнику не дозволили брати участь у допиті свідків у Російській Федерації, оскільки заявник або його захисник не подавали клопотань про таку участь.

2. Оцінка Суду

(а) Застосовні принципи

40. Суд повторює, що питання щодо допустимості доказів у справі — це насамперед предмет регулювання національного законодавства і, як правило, саме національні суди мають давати оцінку наявним у справі доказам. Завдання Суду згідно з Конвенцією полягає не у вирішенні того, чи було належним чином прийнято показання свідків як докази, а у встановленні того, чи провадження в цілому, зокрема спосіб отримання доказів, було справедливим (див., серед інших джерел, рішення [від 23 квітня 1997 р.] у справі «Ван Мехелен та інші проти Нідерландів» (*Van Mechelen and Others v. the Netherlands*), [Reports, 1997-III], с. 711, п. 50, та рішення від 26 березня 1996 р. у справі «Доорсон проти Нідерландів» (*Doorson v. the Netherlands*), Reports, 1996-II, с. 470, п. 67). Усі докази повинні зазвичай надаватися у відкритому судовому засіданні в присутності підсудного з метою забезпечення змагальних дебатів.

41. У цьому принципі є винятки, але вони не повинні порушувати право на захист; за загальним правилом пункт 1 і підпункт «d» пункту 3 статті 6 Конвенції вимагають надання підсудному відповідної та належної можливості заперечувати показання свідка обвинувачення і допитати його або під час надання останнім своїх показань, або пізніше (див. згадане вище рішення у справі «Ван Мехелен та інші проти Нідерландів» (*Van Mechelen and Others v. the Netherlands*), с. 711, п. 51, та рішення від 15 червня 1992 р. у справі «Люді проти Швейцарії» (*Lüdi v. Switzerland*), Series A, № 238, с. 21, п. 49). Вирок не може ґрунтуватись виключно або вирішальною мірою на показаннях,

які сторона захисту не може заперечити (див. рішення від 27 січня 2009 р. у справі «А. Л. проти Фінляндії» (*A. L. v. Finland*), заява № 23220/04, п. 37).

42. Як вже зазначав у багатьох випадках Суд (див., серед інших джерел, наведене рішення у справі «Люді проти Швейцарії» (*Lüdi v. Switzerland*) с. 21, п. 47), за певних обставин може виявитись необхідним послатися на показання, надані під час досудового слідства. Якщо підсудному було забезпечено відповідну та належну можливість заперечити показання або під час їхнього надання, або пізніше, їхнє прийняття в якості доказу само по собі не суперечить пункту 1 і підпункту «d» пункту 3 статті 6. Проте висновок щодо цього є таким: у разі, якщо вирок ґрунтується виключно або вирішальною мірою на показаннях особи, яку обвинувачений не мав можливості допитати або вимагати, щоб її допитали або під час досудового слідства, або судового розгляду, права сторони захисту обмежуються такою мірою, яка є несумісною з гарантіями, передбаченими статтею 6 (див. рішення від 20 вересня 1993 р. у справі «Саїді проти Франції» (*Saïdi v. France*), Series A, № 261-C, с. 56—57, п. 43—44; рішення від 27 лютого 2001 р. у справі «Лука проти Італії» (*Lucà v. Italy*), заява № 33354/96, п. 40, та рішення у справі «Солаков проти «Колишньої Югославської Республіки Македонії» (*Solakov v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*), заява № 47023/99, п. 57, ECHR 2001-X).

43. Суд також повторює, що національні органи влади повинні докласти «усіх розумних зусиль» для забезпечення явки свідка для безпосереднього допиту в суді першої інстанції. Що стосується показань свідків, яких, як виявилось, не було можливості допитати у присутності підсудного або його захисника, Суд наголошує на тому, що «пункт 1 статті 6 у поєднанні з пунктом 3 вимагає від Договірних Сторін вжити позитивних заходів, зокрема, для того, щоб дати обвинуваченому змогу допитати свідків обвинувачення або вимагати, щоб їх допитали. Такі заходи є складовою сумлінності, з якою повинні діяти Договірні Сторони для того, щоб забезпечувати ефективне здійснення прав, які гарантуються статтею 6» (див. рішення у справі «Садак та інші проти Туреччини» (*Sadak and Others v. Turkey*), заяви №. 29900/96, 29901/96, 29902/96 та 29903/96, п. 67, ECHR 2001-VIII; рішення від 4 грудня 2008 р. у справі «Трофімов проти Росії» (*Trofimov v. Russia*), заява № 1111/02, п. 33, та рішення [від 5 лютого 2009 р.] у справі «Макєєв проти Росії» (*Makeyev v. Russia*), [заява № 13769/04], п. 36). Крім того, у випадку існування конкретної географічної перепони Суд також повинен вивчити, чи вжила держава-відповідач заходи, які достатньою мірою компенсували обмеження прав заявника (див., *mutatis mutandis*, рішення від 2 листопада 2010 р. у справі «Сахновський проти Росії» (*Sakhnovskiy v. Russia*) [ВІ], № 21272/03, п. 10).

(b) Застосування вищезазначених принципів до фактичних обставин справи

44. Суд зазначає, що важливість повторного заслуховування свідків у цій справі визнавалася національними судами у багатьох випадках і не заперечувалася в цьому Суді. Питання, яке стоїть перед цим Судом, полягає в тому, чи відповідали вимогам пункту 1 і підпункту «d» пункту 3 статті 6 Конвенції заходи, вжиті національними органами в цій справі для отримання показань свідків.

45. Суд зазначає, що національні органи вивчали різні способи отримання показань та обрали допит свідків у Російській Федерації за допомогою механізму міжнародної правової допомоги. Таке рішення, щодо якого не заперечувала сторона захисту, можна вважати розумним. Проте за обставин справи воно призвело до ситуації, за якої заявника засудили за особливо тяжкий злочин здебільшого на основі показань свідків, жоден з яких не був присутній під час судового розгляду кримінальної справи в Україні. Національні суди не заслуховували безпосередньо показань цих свідків, а у заявника не було можливості для їх перехресного допиту. Суд не переконаний у тому, що матеріали досудового слідства, в якому частково брав участь заявник, а також відеозаписи допитів могли компенсувати таку повну відсутність можливості для судів і для заявника безпосередньо допитати свідків. Окрім того, будучи обізнаним про труднощі у забезпеченні права заявника допитати свідків у цій справі, Суд вважає, що доступні сучасні технології могли б забезпечити більш інтерактивний спосіб допиту свідків з-за кордону, наприклад, з допомогою відеозв'язку.

46. Суд також зазначає, що хоча заявник і його захисник не вжили жодних доступних їм кроків для того, щоб бути більш активно залученими у допити (це вони не заперечували), та не пояснили причини, чому вони бездіяли, національні органи, зі свого боку, повинні були хоча б повідомити їх заздалегідь про дату та місце проведення допитів і сформульовані ними питання. Така інформація могла б надати заявнику та його захиснику розумну можливість подати клопотання щодо з'ясування деяких питань або доповнення окремих питань, які б їм видавалися важливими. У світлі цих висновків, Суд відхиляє заперечення Уряду щодо прийнятності цієї частини заяви.

47. Цих міркувань достатньо для висновку Суду про те, що право заявника на допит свідків було необґрунтовано обмежено, тоді як вирок щодо нього вирішальною мірою було обґрунтовано показаннями зазначених свідків.

Відповідно, було порушення пункту 1 і підпункту «d» пункту 3 статті 6 Конвенції.

II. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

48. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

49. Заявник не подав вимоги щодо справедливої сатисфакції. Таким чином, Суд вважає, що немає підстав присуджувати йому будь-яку суму у цьому відношенні.

З цих підстав Суд одноголосно

1. *Долучає* до суті заперечення Уряду щодо прийнятності та відхиляє його після вивчення по суті;
2. *Оголошує* решту заяви прийнятною;
3. *Постановляє*, що було порушення пункту 1 і підпункту «d» пункту 3 статті 6 Конвенції.

Вчинено англійською мовою і повідомлено письмово 3 березня 2011 року відповідно до пунктів 2 та 3 правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія Вестердік
Секретар

Дін Шпільман
Голова